

LA SERP DE LA BROLLA MEDITERRÀNIA

Segurament us heu ensopegat amb ella en un passeig de diumenge, ha travessat la carretera davant vostre o n'heu sentit a parlar al pagès, qui li exagera les dimensions potser sorprès per aquest animal. Ens desperta fascinació o rebuig, n'hi ha qui l'adora i qui la tem, però és difícil trobar algú a qui la serp verda (*Malpolon monspesulanus*) deixi indiferent.

És l'ofidi mediterrani per excel·lència. Habita preferiblement espais oberts com garrigues i brolles, per bé que és un animal que pot ocupar altres medis, des del bosc fins a l'estepa. Presenta, però, un seguit d'adaptacions als espais oberts. Segurament el més sorprenent és la mida reduïda dels dos hemipenis. D'altres ofidis tenen els hemipenis adaptats a íntimes còpules en llocs ben arcerats i a estalvi de qualsevol depredador i, si són molestats durant la còpula no és infreqüent que mascle i femella

se separin sobtadament amb l'esquinçament d'un dels hemipenis, que queda enganxat a la femella. La serp verda, però, té l'aparell genital masculí proveït d'uns hemipenis prou petits perquè el desacoblament no sigui tan traumàtic. La mida sí que importa en aquest cas (De Hann, 2003). En compensació, el mascle haurà de vigilar i marcar químicament les rodalies del cau, on la femella es retira després de la còpula.

Per a la posta, la femella triarà un forat profund i humit. Però, ja sabem que a la Mediterrània els

arbres vells amb forats no són pas un recurs abundant, i la serp verda ha de fer servir alternatives: llo-drígueres, nius d'abellerol, runes o teulades. Si no hi ha possibilitat de fer servir cap d'aquests recursos sempre queda l'opció de la propietat comunal. En efecte, en moltes poblacions de la península Ibèrica s'ha trobat que sovint el nombre d'ous o el d'individus acabats d'eclosionar és molt superior al de la posta habitual de l'espècie. Així, en lloc dels tres a quinze ous que caracteritzen la posta de l'espècie se n'han trobat forats amb més de trenta i excepcionalment més de seixanta (Blázquez, 1990).

Tot un conjunt d'adaptacions a un medi ben alterat per les activitats humanes de manera secular. Fins i tot, al nord de l'àrea de distribució de l'espècie a la península el foc ha obert espais que la serp verda ha pogut colonitzar. Però els límits septentrionals cal

interpretar-los sota un altre punt de vista.

El cicle reproductiu en aquest colúbrid que pot atènyer els 200 cm (espermatogènesi, vitel·logènesi, acoblament, desenvolupament embrionari i eclosió) no pot ser tancat en un sol any natural allà on l'estació càlida és curta. Per això els mascles mostren un procés de maduració de les cèl·lules reproductores que té com a conseqüència el retard de l'acoblament fins a començament de juny. Una mica tard per a un colúbrid de les nostres latituds. Tot això té com a conseqüència que la isoterma dels 22° C de temperatura mitjana al juliol limití pel nord la distribució de l'espècie. Amb la seua mida un animal poiquiloterm no pot permetre's un estiu curt.

CARLES SANTANA I GARCÍA

«DESPERTA FASCINACIÓ
O REBUIG, N'HI HA QUI L'ADORA
I QUI LA TEM,
PERÒ ÉS DIFÍCIL TROBAR ALGÚ
A QUI LA SERP VERDA
(MALPOLON MONSPESULANUS)
DEIXI INDIFERENT.
ÉS L'OFIDI MEDITERRANI PER
EXCEL·LÈNCIA»

La serp de la brolla mediterrània habita preferiblement espais oberts com garrigues i brolles, per bé que és un animal que pot ocupar altres medis, des del bosc fins a l'estepa. Presenta, però, un seguit d'adaptacions als espais oberts.

© Pep Cantó

DE HANN, C. C. (2003): "Sense-like-parietal pits found in Psammophiini (Serpentes, Colubridae)", *C. R. Biologies*, 326: 287-293.
BLÁZQUEZ, M. C., R. VILLAFUERTE (1990): "Nesting of the Montpellier snake (*Malpolon monspesulanus*) inside rabbit warrens at Doñana National Park (SW Spain), phenology and a probable case of communal nesting", *Journal of Zoology* (Londres), 222: 692-693.